

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.424/2013/4.szám

A Kúria a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Nagy Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 9.M/4.1147/2011. szám alatt indított és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. február 5-én kelt 9.M/4.1147/2011/12. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.M/4.1147/2011/12. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 20.000 (húszezer) forint elsőfokú bírósági és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az elsőfokú bírósági és a felülvizsgálati eljárásban felmerült illetéket a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje - a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 8.M.588/2010/10. számú ítéletével elrendelt új eljárásban - 2011. április 4-én határozatot hozott, amelyben - az egyes művészeti tevékenységeket folytatók öregségi nyugdíjra jogosultságáról szóló 5/1992.(I.13.) Korm. rendelet (Kr.) 1. § a)-b) pontjai alkalmazásával elutasította a felperes 2009. július 16-án előterjesztett, művészeti nyugdíj megállapítására irányuló igénybejelentését. Az elsőfokú társadalombiztosítási szerv megállapította, hogy a felperes a Kr. 1. § a) pontjában írt feltételnek nem felel meg, mert hivatásos együttes tagjaként nem folytatott magánénekes tevékenységet, ezen túl az 1. § b)-c) pontjaiban felsorolt tevékenységeket sem folytat, az 1. § d) pontja alapján pedig az tartozik a Kr. hatálya alá, aki az ott felsorolt végzettség, szakképesítés, egyéni engedély birtokában énekesként végez művészeti tevékenységet. A felperes előadóművészi működési engedélye nem alapozza meg a Kr. alkalmazását, mert az engedély „zenekari tagként (csellós) fellépésre” jogosította fel, az énekes „műfajra” nem.

A másodfokú társadalombiztosítási szerv az elsőfokú határozatot - a Kr. 1. § és 2. §-a alkalmazásával - azzal az indokolással hagyta helyben, hogy a felperest az Országos Rendező Iroda (ORI) engedélye zenekari tagként (cselló) fellépésre jogosította, emiatt nem minősül sem a Kr. 1. § a) pontja szerinti magánénekesnek, sem a d) pontban felsorolt, szakképesítéshez, illetve működési engedélyhez kötött énekesnek. Mivel a Kr. 1. § a)-c) pontjaiban foglalt feltételek nem állnak fenn, és mert a felperes 1981. február 1-2009. augusztus 31. között végzett tevékenysége alapján nem tartozik a Kr. 1. §-ának hatálya alá, az elsőfokú társadalombiztosítási szerv helyesen döntött az igény elutasításáról.

A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.M/4.117/2011/12. számú ítéletével a „2012. február 2. napján kelt 22. számú határozatot az alperes 34. számú határozatára kiterjedően” hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra és a művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjának megállapítására kötelezte.

A Kr. 1. §-a, 2. § (1) bekezdése, 3/A. § a) pontja, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 43. § (2) bekezdés a)-b) pontjai, a Pp. 196. § (1) bekezdés a) pontja és 163. § (3) bekezdése alkalmazásával a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a Kr. 1. § a) pontjában meghatározott „más hivatásos együttesnél magánénekes tevékenységet folytató” feltételnek eleget tett.

Az ítéleti érvelés szerint a társadalombiztosítási határozatok nem

tartalmaztak olyan jogszabályt, mely a magánénekes fogalmát - hasonlóan a más hivatásos együttes fogalmához - meghatározná, ilyen jogszabályra az alperes a perben sem hivatkozott. Ennek hiányában a magánénekes fogalmát - a felperes álláspontjával egyezően - a Magyar Értelmező Kéziszótár, a Révay Nagylexikon, Kislexikon és a Nyelv és Tudomány folyóirat alapján kell meghatározni. A lexikonok a magánénekes fogalmát a szólóénekesi tevékenységhez kapcsolják, a magánénekes a „más hivatásos együttes fogalmából eredően” a művészeti produkció megvalósítása céljából hivatásos művészek egy alkalomra létrejött vagy folyamatosan, illetve időszakosan működő társulásában szólóénekesi tevékenységet végez. A Kr. 1. § a) pontjában írt feltételek bizonyítása nem kizárólag az ORI engedélyével történhet -, a korábbi perben csatolt, a Pp. 196. § (1) bekezdés a) pontja szerint magánokiratnak minősülő okiratok igazolták, hogy a felperes 1981-től a K. együttes tagjaként énekesi tevékenységet végez. Az R. 2. § (1) bekezdés a) pontja az egyéb egykorú okiratok körében alakí vagy tartalmi követelményeket nem határoz meg, ezért „valamennyi egyéb okirat” felhasználható bizonyítékként, ha alkalmas annak bizonyítására, hogy a felperes a Kr. 1. §-ában meghatározott művészeti tevékenységet főfoglalkozásszerűen folytatta a kérelem benyújtása előtti 25 évben. A felperes által csatolt, koncertekről, lemezbemutatókról, interjúkról, riportokról, színházi bemutatókról és fellépésekről szóló, sajtóban megjelent közlemények ilyen okirati bizonyítékoknak minősülnek, azt pedig, hogy a felperes az előadóművészi engedélytől eltérően 1978-tól kezdődően énekesként is közreműködött, a Magyar Z. és T. Szakszervezete főtitkárának nyilatkozata is alátámasztotta, amely igazolást a Tny. 43. § (2) bekezdés c) pont szerinti egyéb bizonyítékként az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság is elismerte.

A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását kérte a Kr. 1. §, 2. §-a, a Tny. 43. § (2) bekezdés a) és b) pontja, a Pp. 215. §-a, 339/A. §-a, valamint a szakmai követelmények kiadásáról szóló 16/1994. (VII.8.) MKM rendelet (MKMr.) 53. „sorszám” megsértését állítva.

Álláspontja szerint a felperes - általa sem vitatottan és a csatolt okirati bizonyítékokból is megállapíthatóan - szórakoztató zenész volt, amely a magánénekesi tevékenységgel rokon képesítés, illetve tevékenység ugyan, azonban nem azonosítható azzal. Ezt támasztja alá az is, hogy a magánénekesi tevékenység OKJ száma 52182202, míg a szórakoztató zenészé 52182201. Az államilag elismert szakképesítéseket az MKMr. 53. sorszám alatt határozza meg, magánénekesnek a klasszikus magánénekes és a jazzénekes minősül. A szórakoztató zenész szakképesítés az MKMr. 56. pontja alatt szerepel, ennek egyik fajtája a tánczene-ének, valamint a rockzene-ének kategória. A magánénekes és a táncdalénekes tehát nem azonos

kategória, a Kr. személyi hatályát kiterjesztően értelmezni nem lehet.

Az alperes kifogásolta, hogy a munkaügyi bíróság a Kr. 2. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra, amely szerint a tevékenység folytatása kizárólag okirattal bizonyítható, nem volt figyelemmel. Az ORI 1978. július 31-én kiállított engedélye a felperest zenekari tagként (cselló) való fellépésekre jogosította, annak alapján a Kr. 1. § b) pontja szerinti szakképesítéshez, illetve működési engedélyhez kötött énekesnek nem minősülhet. A jogszabályban előírt okirati bizonyítást az ítéletben hivatkozott, a sajtóban megjelent, koncertekről, lemezbemutatókról, stb. szóló közlemények és az ítéletben megjelölt köztudomású tények „nem merítik ki”. Téves a Kr. 2. § (1) bekezdés a) pontjának – a Magyar Z. és T. Szakszervezetének 2012. június 23-án kelt nyilatkozatára alapított – alkalmazhatóságával kapcsolatos értelmezés is. A bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tény, hogy míg a Kr. 1. §-a a Kr. személyi hatályáról rendelkezik, addig a Kr. 2. § (1) bekezdése a Kr. 1. §-a személyi hatálya alatt állókra tartalmaz iránymutatást a művészeti tevékenység bizonyításának módjára. Mivel a felperes nem tartozik a Kr. 1. §-a személyi hatálya alá, a művészeti tevékenység egyéb, egykorú bizonyítékokkal történt bizonyítása indifferens. A Kr. 2. § (1) bekezdés a) pontja, a Tny. 43. § (2) bekezdés a)-b) pontjaiban meghatározott módon engedi bizonyítani az 1. §-ban meghatározott művészeti tevékenységet, így a c) pontra való hivatkozás téves, jogszabályellenes.

Az alperes szerint a Pp. 339/A. §-a megsértése nélkül a felperes által csatolt, az 52182202 OKJ számú szakképesítés 2012. június 12-én történt megszerzését igazoló bizonyítványt a bíróság nem fogadhatta volna el, azzal pedig, hogy a bíróság a felperes művészeti tevékenységét már nemcsak a Kr. 1. § a) pontja, hanem az 1. § d) pontja alapján is megállapíthatónak találta, amely rendelkezésre a felperes nem alapította keresetét, sérült a Pp. 215. §-a is. A felülvizsgálni kért határozat 2011. július 4-én kelt, a 2012. június 12-én kiadott bizonyítvány, amely egyebekben OKJ-s szakképesítést nem igazol, bizonyítékként nem vehető figyelembe, annak bizonyítékkénti mérlegelése a Pp. 339/A. §-ába ütközik. Mindezek alapján a munkaügyi bíróság jogszabálysértően kötelezte az alperest arra, hogy a Kr. 1. §-a személyi hatálya alá nem tartozó felperes részére állapítsa meg a kért ellátást. A 22. alszámú határozat hatályon kívül helyezésének egyébként sem volt helye, mert azt a munkaügyi bíróság a korábbi ítéletével hatályon kívül helyezte, így a bíróság a jelen perben felülvizsgálni kért 32. alszámú elsőfokú és a 34. alszámú másodfokú határozatok hatályon kívül helyezéséről rendelkezhetett volna.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az alperes költségeiben való

marasztalását kérte.

Kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelem az ítéleti tényállást nem vitatja és azt sem, hogy a felperes 1981 óta a Kr. 1. § a) pontja szerinti „más hivatásos együttesnek” minősülő K. énekese. A munkaügyi bíróságnak érdemben – a Kr. 1. §-a és 2. § (1) bekezdése alkalmazása során – arról kellett állást foglalnia, hogy a felperes a Kr. alkalmazásában magánénekesnek tekinthető-e és mi minősül egyéb egykorú okiratnak. Az alperes azon hivatkozása, hogy a felperes egyes más jogszabály-helyek alkalmazásában magánénekesnek minősül-e, vagy sem, irreleváns, tekintettel arra is, hogy a hivatkozott jogszabályok a Kr. kiadásakor még nem léteztek, így azokból a jogalkotó Kr. megalkotásakor szándékára nem lehet más következtetést levonni, minthogy a szót köznyelvi értelemben kívánta használni. A bíróság – jogszabályi definíció hiányában – helyesen fogadta el a magánénekes köznyelvi értelmezését és helyesen alapította ítéletét a Pp. 196. § (1) bekezdés a) pontja szerinti magánokiratokra. Az ítéleti érvelés erejét nem csökkenti, hogy a bíróság további bizonyítékokat is beszerzett és azokat összevetette az egyéb egykorú okiratokkal, ahogyan az sem, hogy a jogerős ítéletben a bíróság megjegyezte, hogy a később megszerzett szakképesítés szerint a felperes megfelel a Kr. 1. § b) pontjában írt feltételnek is.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A munkaügyi bíróság – ítélete indokolásából kitűnően – a felperes által jelen perben felülvizsgálni kért 32. alszámú elsőfokú és az azt helybenhagyó 34. alszámú határozatokat vizsgálta. Az ítélet rendelkező részében megjelölt időpontban (2012. február 2.) a társadalombiztosítási szervek a felperes ügyében nem hoztak határozatot, a 22. számú határozat hatályon kívül helyezéséről, amelyet a munkaügyi bíróság a korábbi perben hatályon kívül helyezett, a bíróság a jelen ítéletével, az indokolással egybevetve elírás eredményeként döntött. A jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséről azonban a Kúria nem ezen eljárési jogszabálysértés, hanem – a későbbiekben kifejtendők szerint – a Kr. rendelkezései és a Pp. 339/A. §-a megsértése miatt döntött.

A Pp. 215. §-a szerint a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen; ez a szabály a főkövetelés járulékaire (kamat, költség, stb.) is kiterjed.

A felperes a jelen perben felülvizsgálni kért határozat ellen benyújtott keresetlevelében nem csupán a Kr. 1. § a) pontja megsértésére hivatkozott: keresetlevele 8. pontjában, utalva arra,

hogy a másodfokú határozatnak ez az „alapja” a Kr. 1. § d) pontja megsértését is állította, változatlanul vitatva, hogy az ellátástól azért eshetne el, mert egy több évtizeddel korábban kiállított igazolványba annak idején - ismeretlen, de nyilvánvalóan jelentékben okból - téves bejegyzés került. Az alperes a fentiek alapján tévesen állította a Pp. 215. §-a megsértését, alappal hivatkozott azonban a Pp. 339/A. §-a sérelmére.

A Pp. 339/A. §-a szerint a bíróság a közigazgatási határozatot - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálja felül.

A felperes - jogosultsága alátámasztására - a perben egy, a társadalombiztosítási határozatok meghozatalát követően kiállított bizonyítványt is csatolt, amelyet a L. L. Alapfokú Művészeti Iskola annak igazolására állított ki, hogy a felperes klasszikus zene műfajban, magánének tanszakon 2012. június 12-én művészeti alapvizsgát tett. Ez az okirati bizonyíték a társadalombiztosítási határozatok jogszabálysértő voltának alátámasztására nem volt alkalmas, azt a bíróság tévesen, a Pp. 339/A. §-ába ütközően fogadta el bizonyítékként.

A Kr. 1. § a) pontja szerint a Kr. hatálya alá tartozik „más hivatásos együttesnél tevékenységet folytató magánénekes, magántáncos, énekkari és tánckari tag, színművész”. A Kr. 1. § d) pont 1. és 2. pontja az önálló művészeti tevékenységet folytató, felsőfokú szakirányú végzettséggel, szakképesítéssel, illetve „szakirány szakképesítéssel” rendelkező énekeseket, a 3. pont az Országos Filharmónia vagy az ORI által énekes kategóriában 1991. március 1. előtt kiállított egyéni, hivatásos előadóművészi működési engedéllyel, a 4. pont az Országos Filharmónia vagy a Magyar Z. és T. Szakszervezete által 1994. július 2. előtt kiadott egyéni, hivatásos előadóművészi végzettséget tanúsító bizonyítvánnyal rendelkező énekesek számára biztosította a lehetőséget - a Kr. 2. § a) és b) pontjaiban foglalt további feltételek teljesülése esetén - a művészeti nyugdíj igénybevételeire.

A Kr. 2. § (1) bekezdése az 1. § hatálya alá tartozó személyeket jogosította az öregségi nyugdíjkorhatár előtt öregségi nyugdíjra, ha a nyugdíjbiztosítási szervek nyilvántartása alapján, vagy a Tny. 43. § (2) bekezdés a)-b) pontjai szerint, illetőleg egyéb egykorú okirattal bizonyították, hogy az ellátás megállapításának kezdő napját közvetlenül megelőzően az előírt időtartamban (magánénekes esetében legalább 20 éven át) az 1. §-ban meghatározott művészeti tevékenységet főfoglalkozásszerűen folytatták és legalább 25 év szolgálati időt szereztek.

A felperes az ismertetett feltételeknek nem felelt meg. A Kr. 1. § a) pontja - a Kr. személyi hatályának meghatározása során - nem csupán művészeti tevékenység folytatásához, hanem a felsorolt foglalkozásokhoz a magánénekes, magántáncos, énekkari és tánckari tag, színművész státuszokhoz, helyes értelmezés szerint e foglalkozások gyakorlásának állami elismeréséhez is köti a jogosultság megszerzését. A magánénekes (és a felsorolt további foglalkozások) fogalmát a Kr. valóban nem definiálja, ez azonban nem jelenti azt, hogy arról a jogerős ítéletben felsorolt szótárak, lexikonok, stb. alapulvételével kell dönten, mert a szót a jogalkotó „köznyelvi értelemben” akarta használni. E körben az alperes helytelenül hivatkozott az MKMr. 53. pontja sérelmére: az MKMr. - a preambulumban foglaltak szerint - a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 5. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a szakmai vizsgáztatás és a szakmai vizsga szakmai ellenőrzésének részletes szabályai, valamint a szakmai vizsga szervezésére feljogosított intézmények meghatározása érdekében került kiadásra.

A felperes esetében a magánénekesi státusz fennállását, a magánénekesi foglalkozásba tartozást azért nem lehetett megállapítani, mert ilyen művészeti tevékenység végzésére az állam, illetőleg a jogszabályok által elismerten és igazoltan, szakirányú végzettség, szakképesítés, működési engedély, bizonyítvány hiányában - függetlenül attól, hogy zenei pályája során sikeresen és magas színvonalon folytatott énekesi tevékenységet -, ténylegesen nem volt feljogosítva. A felperes jogosultsága alátámasztásaként hivatkozott azon okirati bizonyítékra, amelyet 1978. július 31-én az ORI a népművelési miniszter utasítása és a műsoros előadások rendezéséről szóló 3/1974. (XII.14.) KM rendelet 5. § (1) bekezdése alapján állított ki, a Kr. 1. § d) pont 3. pontjában foglaltaknak, de az 1. § más pontjaiban foglaltaknak sem felelt meg: a felperest zenekari tagként hangszeres fellépésre csoportos keretengedély alapján jogosította. A perbeli időszakban a magánénekesek (magántáncosok, színészek, stb.) tevékenységét, annak kereteit a színházak és színházjellegű intézmények egyes művészeti munkaköreiben alkalmazott dolgozók munkaviszonyáról szóló 5/1965. (VII.16.) MM rendelet (MMr.) szabályozta, azt, hogy a felperesre e rendelet hatálya kiterjedt, vagyis hogy a művelődési miniszter közvetlen felügyelete alatt álló színháznál, az ORI-nál, vagy más, az MMr. 1. §-ában felsorolt intézménynél magánénekes munkakört töltött be, a felperes sem állította. A felperes azon hivatkozása, hogy az ORI által kiállított engedély tévedésből nem tartalmazta az énekesi tevékenység folytatására való engedélyt, nem foghat helyt: a Kr. 1. § b) pont 3. pont második fordulata eltérést nem engedően az ORI által énekes kategóriában 1991. március 1. előtt kiállított egyéni, hivatásos előadóművészi működési engedéllyel rendeli bizonyítani a Kr. alkalmazhatóságát (a személyi hatályra vonatkozó feltételt). Azt pedig, hogy a felperes a hivatásos együttesnél a

Kr. 2. § a) pontban megkívánt időszakban magánénekesként folytatott művészeti tevékenységet, a 2012. június 12-én kelt bizonyítvánnyal sem támasztható alá.

A munkaügyi bíróság lényegében azon tény alapján tekintette bizonyítottnak, hogy a felperes a Kr. alkalmazásában magánénekesnek minősül, ennél fogva rá a Kr. személyi hatálya kiterjed, hogy a felperes Magyarország egyik legnépszerűbb, a Kr. alkalmazásában hivatásos együttesnek minősülő zenekarában 1981 óta - a hangszeres közreműködés mellett - folyamatosan énekel. Ez a jogértelmezés téves. A Kr. 2. § (1) bekezdés a) pontja - a jogerős ítélet értelmezésével ellentétben - az 1. §-ban meghatározott művészeti tevékenység főfoglalkozásszerű folytatását, jelen esetben azt is okirattal rendeli bizonyítani, hogy a tevékenységet a Kr. szerinti ellátást igénylők magánénekesként vagy énekesként [Kr. 1. § a) pont, d) pont] folytatták, amely tény a bíróság által értékelt, kizárólag az énekesi tevékenység állami kitüntetéssel is jutalmazott végzését alátámasztó egyéb bizonyítékokkal, illetve az ítéletben hivatkozott köztudomású tényekkel sem igazolható.

Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a munkaügyi bíróság - a Kr. 1. § a) pontja, 2. § (1) bekezdés a) pontja, és a Tny. 43. § (2) bekezdés a)-b) pontja téves értelmezése, valamint a Pp. 339/A. §-a figyelmen kívül hagyása okán, a Kr. 1. § d) pontja helytelen alkalmazása miatt - tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a társadalombiztosítási szervek jogszabálysértően döntöttek az igény elutasításáról. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította.

A felperes az alperes elsőfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles.

A Kúria az elsőfokú bírósági és a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.

Budapest, 2014. június 16.

Dr. Zánthy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

kúriai tisztviselő